

Ali što onda, ako taj pjesnički jezik na nas ne djeluje kao pjesnički jezik, t. j. ako pjesničko djelo ne budi u nama nikakav estetski dojam, čak ni estetsku indiferentnost, nego nam se pričinja kao više manje zanimljiv antikvitet? Kao dokumenat *povijesti*, a ne poezije? Tako će redovito na čitaoca nestručnjaka — a to su najsimpaticiiji, pravi čitaoci! — djelovati pjesničko djelo prošlosti, t. j. onoga doba, koje se u osnovnim svojim životnim problemima, pa prema tome u svom nazoru o svijetu i životu bitno razlikuje od našega. Nije važno, da li je to bliska ili daleka prošlost. Gdjekad su pjesnička djela bliske prošlosti pokriva za nas mnogo debljom prašinom nego ona iz razmaka od nekoliko stoljeća. U Beču sam gledao dvije večeri uzastopce lijepu izvedbu Wildeove drame »Idealan suprug« (1895) i Schillerove tragedije »Djevica Orleanska« (1803). Kod prve sam gotovo čitave večeri klimao glavom i čudio se, kud je taj Wildeov svijet otišao unepovrat, dok je Schiller djelovao gotovo aktualno. Ako to primijenimo na vlastitu povijest književnosti: junačka narodna pjesma, lirska pjesma naših Dubrovčana petrarkista, Gundulićev Osman, Kačić, Tito Brezovački, pa i bliže nama Nemčićeve Putositnice, Bogovićeve drame, Vrazove Đulabije, Preradović velikim dijelom, mnogo u Šenoe i t. d., i t. d., to je danas prošlost, ako ne za sve, a ono bar za veliku većinu. Za našu mladež po svoj prilici bez izuzetka — recimo oprezno: gotovo bez izuzetka. Pa kako da im to onda u nastavi oživimo kao poeziju, kao umjetnost?

Jer s tim se moramo pomiriti: ako je istina, da je pjesničko djelo rezultat posebne funkcije, posebne izražajnosti jezika, dakle rezultat upravo pjesničkoga jezika, i da se upravo time razlikuje od pisma, novinske vijesti ili naučne rasprave;¹ ako je nadalje istina, da takav pjesnički jezik nije nekakva nadzemaljska, eterička, vanvremenska transformacija jezika, za koju ne vrijede kategorije vremena i prostora, nego je samo jedan od strukturnih stupnjeva ili oblika samoga jezika,² — onda je jasno, da i pjesnički jezik ima svoju povijest, svoj povijesni razvitak, upravo kao i jezik svagdašnjega saopćavanja. Onda je jasno i to, da će se i kod pjesničkoga jezika nužno pojaviti ono isto, što se javlja kod svagdašnjega: da će jezik starijih povijesnih razdoblja jednoga dana potomcima postati nepristupačan. Kod svagdašnjega jezika reći ćemo, da je postao nerazumljiv, — kod pjesničkoga, da je izgubio za nas estetsku izražajnost, umjetničku značajnost. A u povijesnom se razvitku estetska izražajnost gubi brže nego sama razumljivost. Ne može se reći, da ne bismo zapažali određenu tehniku pjesničkoga jezika u gradnji stiha, u stilskim osobinama, u književnim konvencijama pripovijetke ili drame, u zapletu fabule; ali kao što dinosaur ili plesiosaurus za nas realno više ne postoje, tako će ta tehnika za nas biti beznačajna. *Estetski*, umjetnički ona za nas više ne će postojati.

¹ Usp. Jezik, II., str. 129. i dalje.

² Usp. Jezik, IV., str. 133/4.